

WIJSHEID VAN GANZEN

of: lopen langs het laantje

Pieter Hoekstra

Twee ooievaars in de vers gemaaide wei, die zich niets van mij lijken aan te trekken; vier hazen die me vanuit de verte door het hogere gras nog begluren en een kikker die naar me brult, waarbij ik me verbaas dat dit kleine wezen zo'n keel opzet. Dat allemaal is één keer ons Spoorlaantje af in Vreeland. 'Vroeger liep het hele dorp uit als er een zwaan of een paar ganzen neerstreek.' Tegenwoordig vooral plaatsvervangend ziet boer-in-ruste Gerrit met lede ogen aan hoe honderden ganzen dezelfde graslanden straks weer teisteren in hun massale aanwezigheid. Als niet-boer heb ik zelf vooral een grote bewondering voor deze uiterst succesvolle reiziger. Eigenlijk moet ik hier het meervoud gebruiken, want een gans vliegt zelden alleen. Samen vormen ze die kenmerkende V-formaties in de lucht, die voor ons weer een aanwijzing zijn of we meer of minder winter krijgen. De natuur loopt over van wijze lessen.

Zo creëert elke gans die zijn vleugels uitslaat daarmee een opwaartse kracht voor de vogels die volgen. Door te vliegen in een V-formatie vliegt de groep 71% verder dan wanneer de gans alleen zou vliegen. De 1ste les van de ganzen voor ons is dan: Mensen die een gemeenschappelijk doel nastreven en een gevoel voor samenwerking hebben bereiken sneller en makkelijker hun doel, enkel en alleen omdat zij van de stuwende kracht van elkaar kunnen profiteren. De onlangs overleden meester in leiderschapslessen Stephen R. Covey betrok ons graag bij deze wijze les.

Het is overigens de vraag of je bij dieren van wijsheid kunt spreken. Deskundigen noemen hun gedragingen daarom instinct. Als de mens leert verstaan wat de reden is dat de gans in die V-vlucht gaat en er een eigen les uit trekt, dan is dát de wijsheid van de gans. Ook voor mij is het een taak mensen te motiveren om samen te werken, want dat maakt het werk lichter en

veel leuker; elkaar tegenwerken is soms ook aangenaam, maar is zeker zwaarder en je komt nergens goed terecht. In dat kader zijn de lessen van de gans intrigerend. Omdat deze leringen zo goed zijn worden ze in veel trainingen gebruikt. Nooit hoor je ze alle acht. En niemand schijnt te weten dat het er zoveel zijn.

Ken Blanchard, still going strong als de bedenker van het situationeel leiderschap, bepaalt ons in zijn geweldig toegankelijke boekje 'Gung Ho' bij de 4e les van de gans: Ganzen in formatie snateren om de voorste ganzen aan te moedigen om op snelheid te blijven. Dus: Wij moeten ervoor zorgen dat ons gesnater stimulerend is. Enthousiaste groepen zijn productiever. De kracht van motivatie is het soort gesnater dat we willen horen. Sta achter je eigenwaarde en kernwaarden en stimuleer het zelfbesef en waardenbesef in anderen.

Wat ook niemand lijkt te weten is waar deze lessen vandaan komen. En kloppen de feiten ook werkelijk? Om bij het laatste te beginnen: deskundigen bevestigen de lessen. Maar wie heeft ze ooit opgesteld? Grote leiderschapsgoeroes als Covey en Blanchard gebruiken deze wijsheden. Maar ook de vraag naar de herkomst wordt nu beantwoord: De lessen van de gans werden geschreven in 1972 door dr. Robert McNeish, een gewone leraar natuurkunde uit Baltimore. McNeish was als vogelspotter al jaren geïntrigeerd door de ganzen toen hij dit stuk opstelde voor een preek die hij op een gewone zondagochtend hield in de kerk. De scouting liep als eerste weg met zijn bevindingen en daarna de rest van de wereld.

Buitengewoon verrassend waar een enkele preek eigenlijk bij toeval toe kan leiden. Ooit hoop ik er zelf ook zo een te houden – een verhaal dat zijn eigen weg gaat.